

1. Küzdelem a magyar demokráciáért - a koalíciós időszakról az egy párt rendszer kialakulásáig 1944-1947

- **1944.** december 2-án Szegeden megalakult a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front és **december 21-re** összehívta az **Ideiglenes Nemzetgyűlést** Debrecenbe.

A Nemzetgyűlés határozatai:

- létrehozta az **Ideiglenes Nemzeti Kormányt** **Dálnoki Miklós Béla** vezetésével.
- kilépett a németek melletti háborúból és hadat üzent Németországnak

(de: a Dunántúlon harcoló magyar katonák továbbra is a németek oldalán maradtak!)

- 1945 márciusában földreformot hirdetett és megkezdte a földosztást (Nagy Imre miniszter).

Hivatalosan **április 4-én** - véget értek a hadműveletek Magyarország területén. Április 4 a rendszerváltásig hazánk legnagyobb „nemzeti ünnepe” lett, a felszabadulás ünnepe.

Az ország lakosságának a SZEB utasítására (vezetője **Vorosilov** marsall) Igazoló Bizottságok előtt kellett tisztázni magát, melynek során kiszűrték a háborús bűnösöket és a velük együttműködőket. (B- listázás). Háborús bűnösként kivégezték Szálasi Ferencet.

1945. november 4-én Nemzetgyűlési választásokat tartottak, melyet az FKGP nyert meg **57%-al**, de a SZU nyomására négy párti koalíciós kormány alakult **Tildy Zoltán (FKGP)** vezetésével.

1946. február 1-én kikiáltották a **(2.) Magyar Köztársaságot**. Elnöke **Tildy Zoltán** lett, ezért **Nagy Ferenc (FKGP)** lett a miniszterelnök.

A kormány legfontosabb intézkedései:

- Lakosságcsere egyezmény Csehszlovákiával
- Infláció felszámolása: **1946. augusztus 1-én a Pengőt felváltotta a Forint.**
- **1947. február 10-én** Magyarország Párizsban aláírta a háborút lezáró békét:
- Magyarország az 1938 előtti határai mögé húzódott vissza
- A pozsonyi hídfő Csehszlovákiához került
- Magyarország háborús jóvátételt fizet + egyéb korlátozásokat érvényesít.

2. Az egypártrendszer és a kommunista diktatúra kiépítése (1947-1949)

A békeszerződés aláírása után szovjet forgatókönyv alapján megkezdődött a Magyar Kommunista Párttal ellenséges pártok kiszorítása a hatalomból. Cél: szovjet mintájú egypártrendszer létrehozása.

Lépései:

- Baloldali Blokk megalakulása. Célja: a jobboldali pártok kiszorítása
- Államosítások kikövetelése, megkezdése (szénbányák, nagyüzemek)
- A kisgazda vezetők eltávolítása a hatalomból: Kovács Béla letartóztatása. Nagy Ferenc miniszterelnök lemondtatása. (Svájba emigrált)
- 3 éves terv elindítása (szovjet mintára).
- Újabb államosítások (bankok)
- **Országgyűlési („kékcédulás”) választások.(1947 nyara).** A kommunisták csaltak

Az új kormány vezetője **Dinnyés Lajos** lett. 1948-ig megtörtént az összes politikai párt kiszorítása és megsemmisítése („szalámi” taktika).

1948 júniusában létrejött a **Magyar Dolgozók Pártja (MDP)** a kommunista és a szociáldemokrata párt egyesülésével. **Ezzel létrejött az egypártrendszer Magyarországon.**

Intézkedések:

- Újabb államosítások: iskolák és üzemek (1947-ben az EKLK-t is)
- ÁVH megalapítása- politikai rendőrség-előtte ÁVO
- Dobi István kormányának megalakulása
- Egyházellenes perek (Mindszenty József letartóztatása)- koncepciós perek.

3. Az egypárti diktatúra - a Rákosi - rendszer (1949-1953)

1949-ben megalakult a Magyar Függetlenségi Népfront (1954-től Hazafias Népfront), amely tömörítette a hatalmon kívül rekedt, de azt elfogadó politikai szervezeteket. A parlamenti választásokon a Népfront (egy párti) jelöltjei kerültek a parlamentbe. Az MDP-n belül hatalmi harcok kezdődtek, ezért Rákosi Mátyás kiszorította a hatalomból fő riválisát, Rajk Lászlót, akit koholt vádak alapján koncepciós perben halálra ítélték és kivégeztek.

1949. augusztus 18-án új, szovjet mintájú **alkotmány** lépett életbe:

- létrejött a Magyar Népköztársaság,
- melyben „minden hatalom a dolgozó népé” lett.
- Kialakult a tanácsrendszer (1950-ben)-önkormányzatok helyett.

1950. január 1.-én indult el az első öt éves terv. Céljai: Magyarország váljon a „vas és acél országává”, mezőgazdaság szocialista átszervezése (erőszakos téjeszesítés, állami gazdaságok kialakítása).

Végrehajtásához erőszakos eszközöket alkalmaztak: kitelepítések, kulákperek, munkatáborok felállítása (pl.: Recsk), megfélemlítés, kínzás, börtönbüntetés, erőszak, stb. (Terror háza)

Hatalma kiszélesítése érdekében 1952 augusztusában Rákosi magához ragadta a miniszterelnöki funkciót is (**Személyi kultusz:** Az MDP vezetője is ő volt.)

3. 53-56 közötti átmeneti időszak

1953-ban Sztálin halála után a Szovjetunióban Hruscsov vezetésével enyhülési politika kezdődött, amely Magyarországon is érezte hatását:

Nagy Imre alakított kormányt: közkegyelmet hirdettek, megszűntek a kitelepítések véget ért az erőszakos „tétesítés”. Magyarország ENSZ tagállam lett.

1955-ben az Osztrák Államszerződés aláírása után a Szovjetunióban ismét a Sztálini keményvonalas politika került előtérbe. (Létrejött a Varsói Szerződés). ennek és Rákosi áskálódásának hatására Nagy Imrét leváltották, még a pártból is kizárták. Hegedűs András alakított kormányt

4. Az 1956. évi Magyarországi események - forradalom és szabadságharc:

1956 februárjában az SZKP XX. Kongresszusán Hruscsov leleplezte a Sztálini személyi kultuszt. Hatására Magyarországon is:

- viták kezdődtek a **Petőfi Körön** belül a rendszer átalakításáról
- az MDP júliusi ülésén leváltották Rákosit (orosz utasításra, Rákosi pedig a Szu-ba „költözött”) az első titkári funkcióból. A helyére **Gerő Ernőt** választották.
- október 6-án Rajk Lászlót és társait újra eltemették.
- **október 22-én az egyetemisták és főiskolások tüntetést hirdettek október 23-ra.**

1956. október 23- án Budapesten békés tüntetések kezdődtek a Műegyetem előtt és a Petőfi szobornál. A fiatalok közé álló tömeg követelte a hatalmon lévő rendszer hibáinak kijavítását és a bűnösök leváltását. Estére fegyveres csoportok jelentek meg a tömegben, ezért az események radikalizálódtak:

- megostromolták a Magyar Rádiót és a Szabad Nép székházát (a MDP hivatalos lapja), ledöntötték a Sztálin szobrot. A szovjet csapatok bekapcsolódtak a harcokba.

Október 24.-én a tömegek követelésére újból **Nagy Imre lett a miniszterelnök.**

Október 25.-én a Kossuth téren tüntető tömegbe lőttek (parlament előtti vérengzés), ezért Gerő Ernő lemondott a párt vezetői funkciójáról. Helyét **Kádár János** vette át.

Október 30.-ig megteremtődött a többpárti demokrácia kialakulásának esélye: újjáalakultak a volt politikai pártok.

November 1.-én Magyarország kilépett a Varsói Szerződésből, és semleges országgá nyilvánította magát.

November 3-ig a SZU és az USA vezetői megállapodást kötöttek:

- az USA visszavonja szövetségeseit a szuezi térségből
- Magyarország a szovjet érdekszférába tartozik.

Ezért:

November 3-án a szovjet hadvezetés törbe csalta a magyar katonai vezetőket (Maléter Pált és társait)

November 4-én megkezdődött Magyarország katonai eltiprása a szovjet Vörös hadsereg által. Kádár János a SZU-ban ellenkormányt alakított. Az MDP helyett megalakította az új kommunista pártot: a **Magyar Szocialista Munkáspártot (MSZMP)**

A forradalom következményei: Nagy Imre és társai elrablása, Statárium bevezetése, Munkásőrség felállítása („pufajkások”), letartóztatások, megtorlások kezdete (mintegy félezer halálos ítélet), **Nagy Imre és társainak kivégzése 1958. június 16-án**

4. Kádár - rendszer stabilizációja:

1956 végén életszínvonal növelő intézkedéseket hozott az új (Kádár) kormány, pl.: fizetés-emelés, könnyebb lakáshoz jutás, ezért népszerűsége nőtt („Puha diktatúra”) A kultúrában Aczél György miniszter a 3 T-t alkalmazta „cenzuraként” (Támogatjuk, Tűrjük, Tiltjuk).

1960 részleges, 1963-ban általános amnesztiát hirdettek. Felgyorsult a mezőgazdaság szocialista átszervezése, melynek során szakítottak a korábbi erőszakos fellépésekkel és az ún. „meggyőzés” taktikáját alkalmazták. A 60-as évek elején nagyszabású lakásépítési és szociális program indult, pl.: GYES bevezetése.

1968-ban az MSZMP bevezette az **új gazdaságirányítási mechanizmust**. Lényege: A centralizált pártirányítást a gazdaságban közvetett irányítás váltotta fel, ami növelte a vállalatok önállóságát. Bevezették a háztáji rendszert, ami megoldotta az élelem hiányt.

1968-ban Magyarország is csatlakozott a Csehszlovákiát megszálló szocialista országokhoz.

Az 1968-as gazdasági reformok miatt Magyarországon a szocialista táboron belül viszonylagos jólét uralkodott („**gulyás kommunizmus**”), ezért kivívta az ún. „baráti” államok ellenszenvét. Ezért, szovjet utasításra 1972-ben a reformok „módosítására”, fékezésére kényszerült az ország. 1975-ben leváltották a reformokat kidolgozó Fock Jenő miniszterelnököt és helyére a szovjet irányt követő Lázár Györgyöt állították.

1978-ban az USA visszaadta a koronázási jelvényeket Magyar-országnak.

1980-ban magyar ember járt a világűrben Farkas Bertalan személyében.

Az 1980-as évek elejétől megkezdődött Magyarország eladósodása. Oka: a szocialista tábor többi tagjával együtt nem reagált megfelelően a kapitalista világot a 70-es években megrázó ún. olaj árrobbanásra. Ezért az életszínvonal megtartása érdekében külföldi, főleg nyugati hitelek felvételére kényszerült. Mértéke 1990-ig: kb. 21 milliárd USA dollár + kamatai.

5. A magyarországi rendszerváltozás:

1985-ben a SZU-ban M. Gorbacsov került hatalomra, aki elindította a rendszer megújítását és átalakítását célzó reformfolyamatot. Hatására Magyarországon is előtérbe kerültek az ún. „reform kommunisták”. Fellépésük hatására:

- 1987-ben Lázár György helyére Grósz Károly került a kormány élén.
- „Gazdasági és társadalmi átalakítási program"-ot hirdettek. (Magyar peresztrojka)
- Értelmiségi viták kezdődtek a párton belül és kívül, melynek hatására a Lakitelki Találkozóon megalakult az MDF (Magyar Demokrata Fórum)

1988-ban létrejött az SZDSZ, a FIDESZ és a TIB. Az 1947-ig betiltott pártok közül újjáalakult az FKGP és a KDNP.

1988 májusában az MSZMP éléről leváltották Kádár Jánost, helyére Grósz Károly került. Novembertől Németh Miklós lett a miniszterelnök.

1989 tavaszán Pozsgay Imre „népfelkelésnek” nevezte 1956-ot, ezzel lehetőség nyílt **Nagy Imre és társai újratemetésére (1989. június 16.)**.

Megalakult az Ellenzéki Kerekasztal (EKA), melynek célja az egy párti diktatúra felszámolása, és a több párti demokrácia kialakítása volt

1989. második felére összeomlott a szovjet mintájú szocialista rendszer a térség országaiban. 1989 végén az MSZMP XIV. kongresszusán kimondták a párt megszűnését. Helyét a reformok híveiből alakult MSZP és a kádári hagyományokat folytatni akaró Munkás Párt vette át.

1989. október 23-án kihirdették a módosított alkotmányt: létrejött a (3.) Magyar Köztársaság. A köztársasági elnök Szűrös Mátyás lett.

1989 végéig az MSZP és az Ellenzéki Kerekasztal képviselői megállapodtak a többpárti demokrácia kialakításának szabályairól.

1990 tavaszán többpárti parlamenti választásokat tartottak, melynek eredményeként hat párti országgyűlés alakult. A győzelmet az MDF szerezte meg, és az FKGP valamint a KDNP bevonásával koalíciós kormányt alakított Antal József vezetésével. Ellenzéki pártok maradtak: SZDSZ, MSZP, FIDESZ.

A köztársaság elnöke **Göncz Árpád lett (1990-2000). Miniszterelnök: Antall József.**

Végbement a rendszerváltás Magyarországon. 1991. június 19-ig távozott a szovjet hadsereg az országból. **2004. május 1-jén az EU teljes jogú tagja lettünk.**